

Politika architektury a stavební kultury ČR

ÚSTAV ÚZEMNÍHO ROZVOJE

Ing. Jakub Kotrla

Seminář ESPON – Udržitelná urbanizace, 20. 11. 2024, Brno

- **Zákon č. 283/2021 Sb. – stavební zákon**
(účinný od 1. 1. 2024, plně aplikovatelný od 1. 7. 2024)
- Cílem územního plánování je vytvářet předpoklady pro výstavbu a pro udržitelný rozvoj území, spočívající ve vyváženém vztahu podmínek pro příznivé životní prostředí, pro hospodářský rozvoj a pro soudržnost společenství obyvatel území a který uspokojuje potřeby současné generace, aniž by ohrožoval podmínky života generací budoucích.
- **Cílem územního plánování je také zvyšovat kvalitu vystavěného prostředí sídel, rozvíjet jejich identitu a vytvářet funkční a harmonické prostředí pro každodenní život jejich obyvatel.**
- **PASK ČR upravuje § 136a stavebního zákona**

PASK ČR

- Strategický dokument s celostátní působností
- Schvaluje vláda České republiky.
- Politika architektury a stavební kultury České republiky byla schválena usnesením vlády ze dne 14. ledna 2015 č. 22.
- Aktualizace PASK ČR byla schválena usnesením vlády ze dne 4. ledna 2023 č. 6.
- Aktualizace každých 6 let.

- Stanovuje vizi a základní cíle ve střednědobém až dlouhodobém horizontu, rozčleněné dle témat.
- Určuje cíle a opatření k dosažení **kvality vystavěného prostředí**.
- Politika architektury a stavební kultury rozvíjí cíle a úkoly územního plánování a je podkladem pro zpracování politiky územního rozvoje, který není závazný.
- Účelem je podpora rozvoje architektury a stavební kultury.
- Cílem je vytvořit předpoklady k tomu, aby vystavěné prostředí bylo kvalitní a chránilo i rozvíjelo hodnoty.

- **Ministerstvo pro místní rozvoj** v úzké spolupráci s **Ústavem územního rozvoje**.
- ČKA, ČKAIT, Asociace pro urbanismus a územní plánování ČR
- Resorty (zejména Ministerstvo kultury, MŠMT) a kraje
- Vysoké školy (zejména FA ČVUT)
- Nevládní a neziskové organizace (Nadace Proměny, Architekti ve škole...)

- **Základ implementace leží na obecní úrovni.**

Historie

2015

2018

2018

2020

2021

2021

2021

2022

PASK ČR

- Téma 1 – Uspořádání krajiny a sídel
 - Téma 2 – Veřejná prostranství
 - Téma 3 – Začlenění staveb do prostředí
 - Téma 4 – Zadávání zakázek a dotace
 - Téma 5 – Kvalita staveb
 - Téma 6 – Vzdělávání
 - Téma 7 – Osvěta a média
 - Téma 8 – Výzkum a vývoj
 - Téma 9 – Vedení, koordinace a spolupráce
-
- **29 cílů => 104 opatření**

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

Politika architektury a stavební kultury České republiky

Aktualizace 2022

Rozvoj ve všech oblastech

Naplnění jednotlivých cílů povede ke:

- kvalitnější architektuře,
- hospodárným budovám vhodně zasazeným do okolního prostředí,
- přívětivému veřejnému prostoru,
- harmonickým městům i venkovu včetně okolní krajiny,
- respektu k místním specifikům jednotlivých oblastí v České republice,
- vnímání architektury jako stávající nebo i budoucí součásti kulturního dědictví,
- adaptaci sídel a krajiny na změnu klimatu a k jejich větší odolnosti.

- Proběhla analýza znalostí dokumentu PASK ČR
- 21 otázek
- Doporučení pro tvorbu materiálu pro veřejnost
- Doporučení pro implementaci PASK ČR

Materiál pro veřejnost

- **PASK ČR by měla být ve formě webové stránky**, případně interaktivního PDF. Názor o vydávání publikace ustupuje. To je také v souladu s opatřením 9.1.1 Založit a provozovat samostatnou webovou stránku věnovanou Politice architektury a stavební kultury České republiky. V současnosti tuto úlohu částečně plní web Ústavu územního rozvoje, na kterém jsou zveřejňovány kromě samotné strategie PASK ČR i publikace vydané v rámci její implementace, včetně Zpráv o vyhodnocování plnění i doprovodné materiály.
- Na základě výzkumu převažoval jasný názor na **vytvoření materiálu pro veřejnost**. Ve výjimkách bylo však upozorňováno, že veřejnost ne vždy správně posoudí a vyhodnotí danou problematiku. Případně, že publikace nedokáže plnohodnotně oslovit laickou veřejnost, ale mohlo by být využito spotů, krátkých filmů nebo ukázkových projektů.
- Publikace pro veřejnost by měla být jednoznačně **doplněna o příklady dobré praxe**. Až na výjimky to potvrdila i data z dotazníkového šetření. Příklady dobré praxe lze využívat především ze stránek České ceny za architekturu, která reprezentuje kvalitní architektonické a urbanistické počiny a zajišťuje každoročně výběr těch nejlepších výsledků v oboru.

Implementace PASK ČR

- Otázka týkající se **městských (krajských) architektů**, případně státního architekta ukázala, že tato profese je vnímána jako **garance možnosti vytvářet kvalitnější vystavěné prostředí**. V současné době lze v některých obcích nalézt kanceláře architekta města, případně osobu městského architekta. Městský architekt by měl být nestranná a nezávislá osoba, která bude konzultovat koncepci rozvoje města, poskytovat odborný pohled na nejenom architektonické a urbanistické soutěže obce ale především být poradním hlasem a mediátorem. Otázka krajských architektů, případně státního architekta je řešena i v rámci PASK ČR – Aktualizace 2022, která stanovuje v rámci opatření 9.3.6 Provéřit zřízení krajských architektů (osob či institucí) jako koordinátorů Politiky architektury a stavební kultury České republiky, garantů prosazení kvality architektury a urbanismu v regionech a podpory měst a regionu, a v rámci opatření 9.3.7 Provéřit účelnost zavedení institutu státního architekta (osoby či instituce) a případně navrhnout rozsah jeho kompetencí, včetně koordinace krajských architektů. Zprostředkovat zahraniční zkušenost v této oblasti.
- Principy NEB, případně Green Dealu, jsou přebírány právě i do dokumentu PASK ČR. Jedná se především o zaměření na opětovné využívání a prodlužování životnosti staveb, energetickou účinnost staveb, využívání lokálních stavebních technik a materiálů, aplikace principu oběhového hospodářství a recyklace stavebních materiálů a také posuzování kvality namísto výběru nejnižší ceny. V rámci implementace PASK ČR v tomto může výrazně přispívat právě veřejnost, pokud si tyto principy vezme za své.
- Vystavěné prostředí je důležitým aspektem života, který může formovat i vývoj dané společnosti. Většina respondentů uvedla, že aktivně sleduje, jak vystavěné prostředí okolo nich vypadá a jen na výjimky nad tím nijak zvlášť nepřemýšlí. I to ukazuje, jak důležitá je osvěta o kvalitě vystavěného prostředí a především to, že **veřejnost je hybnou silou** (stavebníci, developři...) **jak vystavěné prostředí zlepšovat a zkvalitňovat**. Je tedy třeba více veřejnost informovat a zapojovat do procesu implementace jednotlivých cílů a opatření.

UUR

- Publikace České komory architektů
- Publikace João Benta

Nový evropský Bauhaus

- Kdykoliv to bude účelné, upřednostnit před výstavbou nových budov opětovné využívání, regeneraci, prodlužování životnosti a přeměnu stávajících budov.
- Podporovat užívání lokálních stavebních technik a materiálů (včetně materiálů s malou uhlíkovou stopou).
- Zpracovat technický standard k dekonstrukcím staveb a přípravě recyklace stavebních materiálů.

Davoská deklarace

- Evropská krajina a kulturní dědictví jsou nenahraditelné. Je třeba propojit nejen města a městské oblasti, ale také okrajové a venkovské oblasti.
- Při plánování sídel je též důležité, s přihlédnutím k jedinečným vlastnostem každého území, vytvářet podmínky pro smíšené využití území pro bydlení, obchody a služby namísto vzniku rozsáhlých separovaných monofunkčních ploch, které generují nepřiměřené požadavky na dopravu.
- V územně plánovací dokumentaci prosazovat polyfunkční využití městských center.
- Upravit příslušné normy, aby umožňovaly inovace.
- Požadavek vysoké kvality musí být zohledněn na stejné úrovni jako ekonomické nebo technické zájmy.
- Davoský systém kvality stavební kultury (Davos Baukultur Quality System) je souborem nástrojů, který umožňuje vymezení a posouzení kvalit stavební kultury na místech zahrnujících a zhodnocujících sociální, emocionální a kulturní hodnoty, jakož i technická a funkční hlediska, za pomoci těchto osmi kritérií: správa, funkčnost, životní prostředí, hospodářství, rozmanitost, kontext, smysl pro místo a krása.

Green Deal

- Zohlednit a v maximální možné míře aplikovat principy oběhového hospodářství v odvětví stavebnictví v celém životním cyklu stavby.

Kontakty

MMR, odbor územního plánování

- **Ing. arch. Josef Morkus, Ph.D.**
- **Ing. arch. Hana Máchová, MBA**

Josef.Morkus@mmr.gov.cz
Hana.Machova@mmr.gov.cz

Ústav územního rozvoje

- **Ing. Jakub Kotrla**
- Ing. arch. Hana Šimková, Ph.D.
- pask@mmr.cz

kotrla@uur.cz
simkova@uur.cz

Děkuji za pozornost

Ing. Jakub Kotrla

Tel.: +420 542 423 137, e-mail: kotrla@uur.cz

Ústav územního rozvoje

Jakubské nám. 3, 602 00 Brno

Tel.: +420 542 423 111, e-mail: sekretariat@uur.cz